

KICHIK YOSHDAGI O`QUVCHILAR IJODIY FAOLITATLARINI SHAKLLANTIRISH YO`LLARI

Abdusalomova Mushtariybonu Abdusamad qizi
FarDU talabasi

Annotatsiya: ushbu maqolada boshlang'ich sinfda o'yinlar vositasida o'quvchilar ijodiy faoliyatini shakllantirish yo'llari, o'yinlar asosida o'quvchilarning ijodkorligini rivojlantirish, kichik maktab yoshidagi o'quvchilarni ijodiy faoliyat jarayoniga tayyorlash haqida fikrlar yoritilgan.

Kalit so'zlar: ijodiy faoliyat, o'qitish, mashg'ulot, boshlang'ich ta'lim, o'quv jarayoni, o'qituvchi, o'quvchi faoliyati, hamkorlikda o'qitish.

Hozirgi kunda ta'lim jarayonida interfaol metodlar va axborot texnologiyalarini o'quv jarayonida qo'llashga bo'lgan qiziqish kundan-kunga ortib bormoqda. Bunday bo'lishining sabablaridan biri, shu vaqtgacha an'anaviy ta'limda o'quvchilar faqat tayyor bilimlarni egallashga o'rgatilgan bo'lsa, zamonaviy texnologiyalardan foydalanish esa ularni egallayotgan bilimlarini o'zlari qidirib topish, mustaqil o'rganish va fikrlash, tahlil qilish, hatto yakuniy xulosalarni ham o'zlari keltirib chiqarishga o'rgatadi. O'qituvchi bu jarayonda shaxs rivojlanishi, shakllanishi, bilim olishi va tarbiyalanishiga sharoit yaratadi va shu bilan bir qatorda boshqaruvchilik, yo'naltiruvchilik funksiyasini bajaradi. Bugungi kunda ta'limda "Aqliy hujum", "Fikrlar hujumi", "Tarmoqlar" metodi, "Sinkveyn", "BBB", "Beshinchisi ortiqcha", "6x6x6", "Bahs-munozara", "Rolli o'yin", FSMU, "Kichik guruhlarda ishlash", "Yumaloqlangan qor", "Zigzag", "Oxirgi so'zni men aytay" kabi zamonaviy texnologiyalar qo'llanmoqda. Boshlang'ich ta'limda o'yin ijodiy faoliyatning bir shaklidir. Bunda o'quvchi ijtimoiy va moddiy borliqni bilish hamda anglash asosida emotsional-hissiy, intellektual-axloqiy rivojlanadi. O'yinlar, ularning inson taraqqiyotidagi o'rni haqida psixologiya, etnografiya, madaniyat, pedagogika fanlarida bir qator tadqiqot ishlari olib borilgan.

O'yinlarda bolaning xulqi erkin shakllanadi va ijtimoiylashadi. Dars jarayonini o'yin tarzida olib borish esa o'quvchilarning ushbu fanga bo'lgan qiziqishlarini yanada oshirishga va o'tilayotgan mashg'ulotning o'quvchilar yodida yaxshi saqlanib qolishi uchun ham zamin yaratadi. Mashg'ulotlar davomida ta'limiy o'yinlarda o'quvchining kommunikativ sifatlarini rivojlantirish intellektual savodxonligi, ziyrakligi, qarorlar qabul qilishda ta'lim zukkolikni rivojlantirish, xalq ijodkorligiga oid bilimlarga ega bo'lishi, sinfdagi salohiyatli o'quvchilarni aniqlash va ularni rag'batlantirishga oid maqsad va vazifalar qo'yiladi. "O'yla, izla, top", "Oltin toj" kabilar shular jumlasidandir. Kichik maktab yoshidagi o'quvchilarning intellektual

darajasini rivojlantirish uchun sinfda va sinfdan tashqari mashg'ulotlarda shunday o'yinlarni tashkil qilish mumkin.

Shuningdek, o'quvchilar bilan birgalikda rolli o'yinlarni tashkil qilish ham bolaning ijodiy salohiyatini to'liq namoyon etishning ajoyin usullaridan biridir. Ushbu o'yinning eng muhim jihati, uning ikki tamonlama xarakterga egaligi bo'lib, uning dramatik san'atga ham mosligidir. Bir tamondan o'yin ishtirokchilari uni amalgam oshirishda muayyan nostandart vazifalar bilan bog'liq haqiqiy faoliyatni bajarsalar, ikkinchi tamondan esa o'yin bu faoliyatning aksariyat paytlarida ma'suliyatni his etgan holda haqiqiy vaziyatlardan chetga chiquvchi shartli xususiyat ham kasb etadi.

Boshlang'ich sinfda o'qish darslarini samarali tashkil etishga tayyorlash maqsadida o'qish darslarida mashg'ulotlar mustaqil ish va izlanish metodlarida, aqliy hujum usulida tashkil etish mumkin. Bunda o'quvchilarga maktabda o'qitiladigan hikoya, ertak, she'r, masal kabi adabiy janrlarga xos badiiy xususiyatlarini o'qib o'rganishga yo'llash, asarni mustaqil tahlil qila olish, uning mazmuni va g'oyasini o'zlashtirish, o'qish malakasi, nutq madaniyatini egallash asosiy ahamiyatga ega bo'ladi.

Xulosa o'rnida shuni aytish lozimki, ta'lim -tarbiya jarayonida ijodiy xarakterdagi topshiriqlarni bajarishda o'quvchilar muammoli vaziyatlarni aniqlash, tahlil qilish va mustaqil ravishda qaror qabul qilish ko'nikmalarini egallaydi, ko'rgazmali vositalar tayyorlash, ilmiy tavsifdagi izlanishlarni talab qiladigan masalalarni hal qilish uslublari bilan tanishadi. Bugungi kun ta'lim oluvchidan faol harakat qilishni, mustaqil qaror qabul qilishni, hayotning o'zgarayotgan sharoitlariga tez moslashishni talab qiladi. Buning uchun, ta'lim oluvchi zarur bilimlarni mustaqil egallash va amaliyotda qo'llash, muammolarni yechishga qaratilgan qarashlarni taklif qilish, yangi muammolarni aniqlash va yechish, erkin va mustaqil fikrlash, innovatsion g'oyalar yaratish qobiliyatiga ega bo'lishi, o'zining intellektual salohiyatini rivojlantirish ustida mustaqil ishlash kabi ko'nikma va malakalarga ega bo'lishi lozim. Shu bilan birga dars mashg'ulotlarida o'yin-topshiriqlarni takrorlash yoki mustahkamlash darslarida foydalanilsa ijobiy natija beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Болтаева Ш.Т., "Бошланғич таълимда ўқувчилар ижодий фаолиятини ташкил этиш технологияси", Замонавий таълим журнали 2017-й ,6-сон.
2. N.G. Dilova, "Современные технологии в образовании как фактор повышения учебного процесса", "Psixologiya" Xalqaro ilmiy anjuman.
3. N. Sharipova, " Boshlang'ich sinfda o'yinlar vositasida o'quvchilar ijodiy faoliyatini shakllantirish yo'llari", 2021.

4. N. Sharipova, “Kichik maktab yoshidagi o`quvchilarni ijodiy faoliyat jarayoniga tayyorlashning pedagogik ahamiyati “, 2021. “ Boshlang`ich sinf o`quvchilarini ijodkorlikka o`rgatishning psixologik xususiyatlari”, 2022.
5. Qizi, R. D. T., & Qizi, M. F. M. (2021). Developing the critical thinking of primary school students. *ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal*, 11(10), 769-772.
6. Muhammadkadirovna, G. D., Abdulhamitovna, S. H., & Qizi, R. D. T. (2022). The Role of Innovative Training Methods in Individualization Training. *Spanish Journal of Innovation and Integrity*, 6, 272-279.
7. Toyirovna, R. D. (2021). Critical Thinking Process in School Children. *International Journal of Culture and Modernity*, 11, 165-168.
8. Muhammadkadirovna, G. D., Abdulhamitovna, S. H., & Qizi, R. D. T. (2022). The Role of Innovative Training Methods in Individualization Training. *Spanish Journal of Innovation and Integrity*, 6, 272-279.